

УДК 37.091.31:81/82(082)

А43

Рекомендовано до друку Вченою радою  
факультету іноземної філології  
Українського державного університету імені Михайла Драгоманова  
(протокол № 1 від 28 серпня 2023 р.)

Редакційна колегія: Н. Є. Леміш, д-р філол. наук, проф. (гол. ред.); О. О. Ісаєва, д-р пед. наук, проф., В. В. Ніколаєнко, канд. пед. наук, доц. (заст. гол. ред.); А. Ю. Вітченко, канд. пед. наук, доц., А. О. Мельник, канд. пед. наук, доц. (відп.ред.).

**А43**      **Актуальні проблеми мовно-літературної освіти в середній та вищій школах:** матеріали IV Всеукраїнської науково-практичної конференції (27 квітня 2023 р.) / Укладачі: А. Ю. Вітченко, А. О. Мельник. – Київ : Вид-во УДУ імені Михайла Драгоманова, 2023. – 160 с.

Topical Issues of Language and Literature Education in Secondary and Higher Schools: papers of IV<sup>th</sup> All-Ukrainian scientific and practical conference (April 27, 2023) / Compilers: A. Yu. Vitchenko, A. O. Melnyk. – Kyiv : Mykhailo Dragomanov State University of Ukraine Publishing House, 2023. – 160 p.

Збірник містить тези доповідей учасників IV Всеукраїнської науково-практичної конференції «Актуальні проблеми мовно-літературної освіти в середній та вищій школах», що висвітлюють сучасні проблеми методики викладання зарубіжної літератури та іноземних мов у закладах вищої й середньої освіти та пропонують шляхи їх вирішення.

Для вчителів закладів загальної середньої освіти, викладачів закладів вищої освіти, студентів педагогічних і філологічних факультетів, науковців.

The collection comprises abstracts of the participants of IV<sup>th</sup> All-Ukrainian scientific and practical conference "Topical Issues of Language and Literature Education in Secondary and Higher Schools", dealing with both topical issues of foreign literature and languages teaching methods at secondary and higher educational establishments, and ways of their solving.

The collection is intended for teachers of secondary schools, lecturers of higher educational establishments, students of pedagogical and philological faculties, and scholars.

Відповідальність за достовірність викладених у публікаціях фактів, а також за можливі огріхи щодо технічного оформлення цих публікацій несуть їхні автори.

УДК 37.091.31:81/82(082)

© УДУ імені Михайла Драгоманова, 2023  
© Редакційна колегія конференції, 2023

<i>Качур І.І.</i>	Штучний інтелект: новий рівень у вивченні іноземних мов.....	71
<i>Клименко Ж.В.</i>	Формування оптимістичного світосприйняття учнів у процесі вивчення літератури.....	75
<i>Кліщ Н.В.</i>	Використання платформи Readyto у процесі вивчення зарубіжної літератури в школі.....	80
<i>Коновалова Д.І.</i>	Використання хобі сучасних школярів під час вивчення зарубіжної літератури у школі на прикладі твору «Мандрівний замок Хаула» Діани Вінн Джонс.....	85
<i>Корицька Г.Р., Сирцова О.М.</i>	Інтеграція міжнародного гуманітарного права до змісту мовно-літературної освітньої галузі.....	88
<i>Костюк О.М.</i>	Проблеми формування академічної доброчесності студентів-філологів у системі літературознавчої підготовки.....	94
<i>Матюшкіна Т.П., Матюшкін М.В.</i>	Використання технології візуалізації у ході навчання української та зарубіжної літератур....	99
<i>Мельник А.О.</i>	«Я не боюсь!»: вивчення повісті Н. Геймана «Кораліна» крізь призму антифобіального дискурсу.....	103
<i>Мельник Є.Ю.</i>	Орфографія французької мови як культурно-історична спадщина.....	108
<i>Мельник П.Ю.</i>	Мета і засоби формування франкомовної інтертекстуальної компетентності студентів-філологів.....	113
<i>Моргунова Н.С., Приходько С.О.</i>	Можливості використання навчальної технології скрайбінгу у процесі мовної підготовки іноземних студентів.....	115
<i>Ніколаєнко В.В.</i>	Використання інформаційно-комунікаційних технологій у професійно-орієнтованому навчанні іноземних мов.....	120
<i>Панов С.Ф., Запара В.М.</i>	Ідейно-художній аналіз літературної спадщини полікарпа шабатина в англійських перекладах	124
<i>Сердюк О.К.</i>	Цифрова епоха в літературній освіті.....	127
<i>Слижук О.А.</i>	Використання відеоматеріалів у процесі навчання української літератури в 5-6 класах НУШ.....	130
<i>Степаненко О.К.</i>	Розвиток технологізованого підходу до навчання зарубіжної літератури в сучасній українській школі.....	134
<i>Тимошенко В.Ю.</i>	Особливості вивчення творів детективного жанру у закладах вищої освіти.....	139
<i>Холодна Ю.М.</i>	Вивчення напам'ять творів художньої літератури в школі.....	141

- гра «Farm Quiz», яку можна використати на уроках літератури 8 класу. Гра розроблена на платформі «Genially». Ця платформа має багато шаблонів, що можна використати, та є безкоштовною. Ми обрали шаблон «Farm Quiz», бо це кумедно і учням буде весело, а також тому, що в кінці гри можна погратися з тваринками на фермі. Розробники гри створили якісну яскраву анімацію, що приваблює учнів. Для гри було використано 10 питань, у кожному різній кількості варіантів: деякі питання мають два варіанти, деякі – три, а деякі мають по чотири. Вважаємо, що за допомогою саме такої жартівливої гри можна поєднати приємне з корисним: учні закріплять вивчене та покращать настрій (<https://view.genial.ly/6416048046a9560011caa7ef/interactive-content-farm-quiz>).

Отже, ІКТ можна використовувати на будь-якому етапі уроку вивчення біографії письменника. У процесі розгляду життєпису автора доцільно використовувати не лише мультимедійні презентації, віртуальні виставки й екскурсії, веб-квести і платформи для створення тестів, а й платформи для створення пазлів, ігор, таблиць, інфографіки, зображень, хмар слів, ребусів, відео.

#### **Список використаних джерел**

1. Бондаренко Л.Г. Підготовка студентів-філологів до роботи з онлайн конструктором тестів Plickers на уроках української літератури. *Удосконалення інформаційно-ресурсного забезпечення освіти і науки в умовах євроінтеграції: тези доповідей XXI Міжнародної науково-практичної конференції (21-23 березня 2019 р.)* / Білоцерківський інститут економіки та управління Університету «Україна»; за заг. ред. Я. В. Новака; наук. ред. Т. М.Косач. Біла Церква, 2019. С. 81-83.
2. Яценко Т.О. Інформаційно-комунікаційні технології в системі шкільної літературної освіти: теоретико-методичний огляд. 11 с. URL: [https://lib.iitta.gov.ua/705341/1/Yatsenko\\_st.pdf](https://lib.iitta.gov.ua/705341/1/Yatsenko_st.pdf) (дата звернення: 07.04.23).

**Качур Ірина Ігорівна**  
*викладач кафедри англійської мови та комунікації*  
*Київського університету імені Бориса Грінченка*

#### **ШТУЧНИЙ ІНТЕЛЕКТ: НОВИЙ РІВЕНЬ У ВИВЧЕННІ ІНОЗЕМНИХ МОВ**

Людина завжди намагалася полегшити свою працю, що і стало поштовхом до розробки штучного інтелекту (ШІ), перші алгоритми якого з'явилися ще в 60-х роках ХХ століття. Сам термін «штучний інтелект» увів професор Дартмутського коледжу Джон МакКарті у 1955 році. Він визначав штучний інтелект як такий, що у своєму поведженні наближається до людини та може навчатися [6, с. 1]. З розвитком науки та техніки виникли і інші визначення терміну проте всі вони базуються на чотирьох основних категоріях: системи, які думають як людина; системи, які діють як людина; системи, які думають раціонально та системи, які діють раціонально [5, с. 1]. Штучний інтелект є потужним інструментом, який може значно

допомогти не лише в сфері кібербезпеки, медицини, а й в освіті. Перехід на дистанційне навчання спочатку через COVID 19, а потім у зв'язку з війною значно прискорив впровадження інноваційних технологій в освітній процес та залучення штучного інтелекту до підготовки та виконання освітніх завдань.

В освіті інструменти штучного інтелекту на основі машинного навчання можуть бути використані для виконання різних завдань, таких як моніторинг активності учнів і створення моделей, які точно передбачають результати їхньої поведінки, розуміння, переклад та запис тексту. Також досліджуються способи застосування голосового штучного інтелекту для діагностики читання та інших академічних проблем. Видавнича британська компанія Pearson, наприклад, застосовує штучний інтелект для обробки природної мови з метою оцінки есе [3, с. 51]. Також існує низка інструментів, які на основі тексту можуть створювати реалістичні зображення Stable Diffusion та Imagen [4, с. 52]. З їх допомогою можна зробити візуальні матеріали для навчання, які допоможуть студентам краще зрозуміти складні концепти.

Крім того, штучний інтелект використовується для оцінки та актуалізації знань, віртуальної допомоги, адаптивного навчання та індивідуального підходу [1, с. 16]. ШІ може проводити контроль знань, здійснювати автоматизовану перевірку завдань, виявляти та виправляти помилки. Він також може допомогти усунути проблему списування завдяки аналізу зображення з відеокамер і активність користувачів у браузері. Прокторінгові системи, засновані на технологіях штучного інтелекту, дають змогу визначити самостійність виконання завдань [1, с. 17]. До таких систем належать ProctorEdu та Ulearn, які дозволяють отримувати достовірні результати оцінювання знань, запобігати витоку внутрішніх матеріалів та підміни особи студента. Ці системи можуть розпізнавати обличчя та аналізувати поведінку під час сеансу. Зазвичай вони не потребують додаткового встановлення на комп'ютер і можуть працювати через браузер [2, с. 94].

Застосування штучного інтелекту відіграє значну роль у покращенні процесу викладання та вивчення іноземних мов. Такі інструменти, як Siri, Alexa, Cortana можуть бути використані як помічники для вчителя. Адже з їх допомогою студенти зможуть краще взаємодіяти з матеріалами курсу та матимуть швидкий доступ до необхідної інформації. Ці голосові помічники дозволяють замінити традиційні роздаткові матеріали та зробити навчання більш персоналізованим. Наприклад, в університеті штату Аризона вже деякий час практикується така форма навчання для допомоги старшокурсниками, які тепер менше потребують підтримки викладача [1, с. 18] і мають доступ до необхідної інформації в будь-який час. Така практика зменшує навантаження на викладача та сприяє покращенню рівня освіти.

Сервіси з перекладу дають змогу зрозуміти будь-який текст, навіть якщо людина не володіє мовою. Наприклад, Google з 2016 р. вбудував у свої перекладачі технологію

«Нейронного машинного перекладу Google». Ця система навчається на основі інформації, яка знаходиться в мережі Інтернет та може створювати більш якісні переклади [1, с. 18]. Проте сервіси з перекладу можуть ускладнити роботу викладача, оскільки зростає ймовірність того, що студенти будуть більше покладатися на їх можливості ніж свої власні знання та вміння і будуть надмірно використовувати функції цих систем не лише для перекладу, а й для написання письмових робіт.

Ще одним цікавим інструментом, який можна використати на заняттях з іноземної мови є чат-бот. Ця програма, заснована на технології машинного навчання, може імітувати справжню розмову з користувачем та використовуватися в якості асистента або транслятора лекційного і практичного матеріалу для широкої аудиторії. Завдяки принципу «daily challenge», який передбачає щоденне надсилання користувачу завдання з обмеженим часом на виконання, чат-бот може сприяти кращому засвоєнню лексики та граматики [1, с. 19].

Широкої популярності набуває використання штучного інтелекту розробленого лабораторією OpenAI, а саме ChatGPT. Цей інструмент може швидко надавати відповідь на будь-яке запитання, писати твори, вірші, оповідання та навіть створювати програмний код. ChatGPT може стати незамінним інструментом у освітньому процесі та заощадити години тяжкої роботи викладача, оскільки він здатен самостійно оцінювати роботи студентів та надавати детальний і об'єктивний відгук. Більше того викладач може швидше підготуватися до занять та заощади час на самовдосконалення. Адже ChatGPT може створювати плани занять та презентацій, розробляти різнотипні та різнорівневі завдання, тести, питання для обговорення, створювати списки слів до відповідної теми. З допомогою чату можна писати сценарії, анотації, статті, промови, перекладати текстів та навіть створювати відео.

ChatGPT може бути корисним помічником для студентів під час вивчення іноземної мови. Оскільки з його допомогою можна розширити словниковий запас. Чат може не лише створити списки слів необхідного рівня або тематики, а й згенерувати тексти з новими словами, щоб студенти змогли засвоїти їх використання в контексті. Крім того, GPT може розробити вправи для тренування граматики та бути співбесідником, з яким можна поговорити на будь-яку тему.

Незважаючи на всі переваги ChatGPT у використанні на заняттях з іноземної мови та під час навчання в цілому, як будь-який інструмент, він має свої недоліки. В першу чергу, студенти можуть занадто покладатися на GPT та використовувати його для написання творів та виконання домашніх завдань. До того ж наукові роботи написані за допомогою штучного інтелекту не матимуть необхідних посилань на джерела, що може призвести до плагіату. Адже GPT не лише сам створює тексти, а й може надавати інформацію доступну в мережі, але без посилання на джерело. Більше того, GPT не завжди створює точні переклади, особливо якщо

текст містить ідіоми, а також може іноді допускатися граматичних помилок, формулювати незграбно речення та вигадувати факти.

Отже, штучний інтелект є революційним інструментом в розвитку освітнього простору, з допомогою якого можна зробити освіту доступнішою та якіснішою, а також мотивувати студентів і полегшити роботу викладачів. Зокрема програмне забезпечення для розпізнавання мови та чат-боти сприяють ефективнішому вивченню мови, роблячи цей процес цікавішим та інтерактивним. Крім того, штучний інтелект може допомогти у розвитку навичок читання, письма, аудіювання та говоріння у студентів, а також розширити їхній словниковий запас. Однак важливо пам'ятати, що штучний інтелект не слід розглядати як заміну людської взаємодії та спілкування під час вивчення мови. Щоб повністю розвинути свої комунікативні навички та вміти використовувати набуті знання в реальному житті, студентам все ще потрібно спілкуватися з викладачами та однолітками. Крім того, неправильне використання штучного інтелекту студентами, які можуть покладатися виключно на програмне забезпечення для перекладу або такі чат-боти як ChatGPT, може бути контрпродуктивним і перешкоджати формуванню необхідних вмінь і навичок. Таким чином, хоча використання штучного інтелекту на заняттях з іноземної мови є корисним та ефективним, його слід застосовувати разом із традиційними методами навчання, щоб забезпечити всебічний досвід вивчення мови.

### Список використаних джерел

1. Візнюк І., Буглай Н., Куцак Л., Поліщук А., Киливник В. Використання штучного інтелекту в освіті. *Modern Information Technologies and Innovation Methodologies of Education in Professional Training Methodology Theory Experience Problems*. 2021. № 59. С. 14–22. <https://doi.org/10.31652/2412-1142-2021-59-14-22>
2. Денесяк О., Паламарчук Є. Комплексна система прокторінгу в інформаційних технологіях аналізу контексту в системах оцінювання знань. *Вісник Вінницького політехнічного інституту*. 2021. № 6. С. 93–99. <https://doi.org/10.31649/1997-9266-2021-159-6-93-99>
3. Мар'єнко М., Коваленко В. Штучний інтелект та відкрита наука в освіті. *Фізико-математична освіта*. 2023. Том 38. № 1. С. 48–53. <https://doi.org/10.31110/2413-1571-2023-038-1-007>
4. Aktay S. The Usability of Images Generated by Artificial Intelligence (AI) in Education. *International technology and education journal*. 2022. Vol 6. № 2. P. 51–62.
5. Artificial Intelligence / ed. J. N. Kok. Oxford, United Kingdom : EOLSS Publishers, 2009. 418 p.
6. Ertel W. Introduction to Artificial Intelligence. London : Springer, 2011. 356 p.